

Papp Dávid¹

Hogyan látta az FBI-t az 1950-es évek eleji magyar rendőrség?

How did Hungarian Police in the Early 1950s See the FBI?

Az Egyesült Államok Szövetségi Nyomozó Irodája 1950-re már több mint 40 éves múltat tudott maga mögött. A második világháború után a világot és Európát a hidegháborús helyzet keletkeztette megosztottság, rivalizálás jellemezte. A vasfüggöny két oldalán uralkodó ideológia éles ellentétjei kétségtelenül kihatottak a rendőrségek tevékenységére, felfogására, befolyásolták a szakmai állásfoglalást, nézeteket. Mindkét oldalon jellemző volt ekkoriban a bűncselekménnyel nem gyanúsítható politikai aktivisták üldözése. A szovjet blokk nyugati szélén elhelyezkedő Magyar Népköztársaság államrendőrsége lehetőségeihez mérten élesen bírálta a kapitalista államok rendőrségeit, kiváltképp az Egyesült Államok Szövetségi Nyomozó Irodáját. Már az 1953-ban létrejött Rendőrségi Szemle folyóirat első évfolyamaiban megjelenő rendőr szakcikkek között is találunk több olyat, amely részben vagy egészben az FBI tevékenységével foglalkozik, pontosabban bírálja azt, némelyik közülük visszaüt az elmúlt évekre.

Kulcsszavak: Magyarország, Rákosi-korszak, rendőrség, FBI

By 1950, the U.S. Federal Bureau of Investigation had already had more than 40 years of history. After World War II, the world and Europe were marked by divisions and rivalries created by the Cold War situation. The sharp contrasts between the ideologies prevailing on both sides of the Iron Curtain undoubtedly influenced the activities and perceptions of the police, influenced professional opinions and views. At that time, persecution of political activists who were not suspected of crimes was typical on both sides. The State Police of the Hungarian People's Republic, located on

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, e-mail: papp.david@uni-nke.hu

the western edge of the Soviet bloc, sharply criticized the police forces of capitalist states as far as possible, especially the U.S. Federal Bureau of Investigation. Already in the first years of the journal Rendőrségi Szemle was established in 1953, we can find several articles dealing with the activities of the FBI in whole or in part, rather, they criticise it, some of which refer back to past years.

Keywords: Hungary, Rákosi era, police, FBI

Előszó

Történelemmel kapcsolatos tanulmányaink alapján sejthető, hogy a második világháború után, a kommunista Rákosi-korszakban a Magyar Népköztársaság pártpolitikával átitatott rendőrsége minden bizonnyal nem volt túl jó véleménnyel az FBI tevékenységéről. Jelen leíró tanulmányban ezt a feltevést kísérlem meg igazolni vagy cáfolni, amihez a dokumentumelemzés módszerét hívom segítségül, amelynek jelen esetben fontos része kell hogy legyen a forráskritika. A források felkutatásához az *Arcanum Digitális Tudománytár* adta lehetőségeket használom ki. A kutatással kapcsolatban az alábbi kérdéseim merültek fel:

1. Az '50-es évek első felében foglalkozott-e egyáltalán az FBI tevékenységével a rendőrségi szaksajtó?
2. Ha igen, milyen ügyek, események kapcsán és milyen nexusban?

A szaksajtó kifejezés alatt elsősorban az 1953-ban létrejött *Rendőrségi Szemle* folyóiratot, a *Belügyi Szemle* jogelődjét értem. A *Magyar Rendőr* kéthetente, majd hetente megjelenő lapját is kutattam, de a vizsgált időszakban megjelent kiadványokban nem találtam az FBI-t érintő cikket. A téma megfelelő bemutatásához elengedhetetlen a kiválasztott időszak rövid jellemzése mind az FBI, mind pedig a magyar sajtó és rendőrség szempontjából.

Az FBI

Tekintettel arra, hogy a Szövetségi Nyomozó Iroda (Federal Bureau of Investigation) – mint az Egyesült Államok leghíresebb elhárító szerve – hivatalosan 1909 márciusában alakult meg, 1950-re már négy évtizedes múltra tekintett vissza. Mai elnevezését 1935-ben kapta, előtte Bureau of Investigation (BOI) néven üzemelt, sőt már 1908-tól, a hivatalos létrejötte előtt egy évvel – Charles J. Bonaparte igazságügyi miniszter döntése alapján – névtelenül működött. Az FBI leghosszabb ideig regnáló igazgatója John Edgar Hoover volt, aki e pozícióját 1924-től 1972-es haláláig, 48 éven keresztül töltötte be.² Az 1950-es évek elejére tehát a híres vagy inkább hírhedt Hoover már több mint 25 éve vezette a szervezetet, és – ahogyan arról több helyen olvasni lehet – konzervatív protestáns nézeteket valló, mániákus információgyűjtőként és a hatalom megszállottjaként olyan komoly befolyásra tett szert, hogy a markában tartotta az USA elnökeit. Az '50-es évek elején az FBI az alábbi eseményeket emeli ki saját történelméből:

² Lásd: <https://www.fbi.gov/history/timeline>

- 1950-ben az FBI információi alapján tartóztatták le a brit nemzetbiztonsági szolgálatok tagjai Klaus Fuchs atomfizikust, aki a Szovjetunióknak kémkedett, miközben az Egyesült Államokban az atombomba kifejlesztésén dolgozott.
- Szintén ebben az évben indították el a *Tíz legkeresettebb szökevény* programot, amelynek lényege az volt, hogy nemzetközi szinten felhívják a figyelmet a legveszélyesebb körözött bűnözőkre.
- 1951-ben lezajlott a Rosenberg házaspár (Julius Rosenberg és Ethel Rosenberg), David Greenglass és Morton Sobell pere. Mindannyiukat elítélték hidegháborús atomkémkedés miatt, amelynek keretében a Szovjetunióknak adtak át atomtitkokat.³

A magyar sajtó és rendőrség

A hidegháború rivalizálásról szóló, konfliktusokkal tarkított időszakában, a vasfüggönyön innen épp kiépülőben volt a szocializmus.

Ami a sajtó helyzetét illeti,

„[a] napilapok számát csökkentették. A 134 nyilvántartott orgánumból 8 vidéki napilap maradt csak meg 11 napi »mutációval«. Hét közigazgatási területnek csak hetilap jutott. A megyei lapok irányítása közvetlen pártbizottsági feladat lett. A megszüntetett hetilapok és folyóiratok helyett az '50-es évek elején jóval kevesebb újat indítottak, immár szigorú ellenőrzés alatt. A szerkesztőségeket összevonták, és kialakították azt a szigorúan centralizált sajtóstruktúrát, amely a rendszerváltozásig alig változott. A szerkesztőségek belső hierarchiája a fegyveres testületekét idézte. Az újságíró személyes kontrollja után a szerkesztő, a rovatvezető, a felelős szerkesztő (az olvasószerkesztő) és néha a főszerkesztő ellenőrizte, hogy az adott cikk megfelel-e a politikai követelményeknek. A főszerkesztő mellett működött a szerkesztő bizottság, amelynek két formája alakult ki: az egyikben a szerkesztő bizottság a lapnál dolgozó vezetőkből, általában a főszerkesztő-helyettesből, az olvasószerkesztőből és a párttitkárból állt, a másikban a szerkesztő bizottságot az ún. társadalmi szervek vezetői alkották. A sajtóban végrehajtott tisztogatás egyúttal jelentős színvonalromlással járt együtt. Ezt leginkább az iskolai végzettségről szóló adatok bizonyítják. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya csak a hetilapoknál és a folyóiratoknál haladta meg a 25%-ot. A központi napilapok és megyei lapok szerkesztőségei munkatársai harmadának még érettségije sem volt.⁴

Kétségtelen, hogy a vizsgált időszakban a rendőrség is politikai célokat szolgált, hiszen az ideológiának megfelelő (köz)rend és (köz)biztonság (köznyugalom) megteremtését és fenntartását kapta feladatul, az ideológiába illő eszközökkel, módszerekkel, imázssal.

„Az államrendőrség számára megszabott feladatok már jól szemléltetik, hogy a rendészet teljes spektrumát megkapta a közbiztonsági feladatoktól a politikai rendészetig, és később még egyebekkel is megbízták. Erre a különleges megbízásra gyorsan sor is került, amikor 1946-ban az államrendőrség keretein belül felállították az Államvédelmi Osztályt (ÁVO) [...] Az 1946. december 3-án

³ Lásd: <https://www.fbi.gov/history/timeline>

⁴ HORVÁTH 2013: 34.

kiadott rendelet már jól illusztrálta az ÁVO kiemelt szerepét, mivel az osztály állományát külön kellett a rendőrségi állománytól kezelni, és az ÁVO vezetője önállóan napi parancsot adhatott ki. Az ide rendelt őrszemélyzet feladatait külön rendeletben szabályozták.⁵

Ki kell azonban emelni, hogy a korabeli szaklapokat olvasva, tanulmányozva egyértelmű a benyomás, hogy a szakmát, a szakmai és tudományos megalapozottságot nem mellőzve igyekeztek tevékenykedni a kor rendőrségi szakemberei, akik megannyi máig eredményesen alkalmazott, értékes elvet, módszert, ismeretet alkottak, szereztek.⁶ Az „általános rendőrség” elvülhetetlen érdemeinek elismerésével azonban nem mehetünk el a politikai rendőrség meghatározó szerepe mellett. A szervezet egyébként – habár a köztudatban sokáig ez az elnevezés élt tovább – csak 1946. október 6. és 1948. szeptember 8. között volt ÁVO, hiszen ebben az időszakban működött a Belügyminisztérium Államvédelmi Osztályaként.

„Az ÁVO már egy egységes és országos hatáskörű, de gazdálkodás szempontjából még mindig a rendőrség keretébe tartozó polgári államvédelmi szerv volt, amely egyesítette a Budapesti Főkapitányság és a Vidéki Főkapitányság Politikai Rendészeti Osztályait. A hivatkozott időszakban a szervezet működésében végig kommunista pártpolitikai irányítás érvényesült, jóllehet formailag a koalíciós pártok is delegáltak tagokat a PRO-kba. Az ÁVO vált a letéteményesévé a polgári illetékességi területen folytatott hírszerzésnek és elhárításnak. Mindezek részeként feladatkörében megtartotta a demokratikus államrend és közbiztonság védelmével, valamint a népbíráskodással összefüggő nyomozati tevékenységet. Az 1945 utáni egypártrendszerbe történt fokozatos átmenet során az államvédelmi osztály kiemelt szerepet játszott a belföldi és külföldi ellenzéki politikai csoportosulások, ellenérdekelt szolgálatok és az egyházak tevékenységének felderítése során. Az ÁVO-nak az »állam az államban« betöltött szerepe fokozatosan nőtt. A Magyar Államrendőrségtől történt önállósodása és fontosabb hatósági jogosítványok elvonása során mérföldkőnek számított a BM Államvédelmi Hatóságának 1948. szeptember 10-ével történt átalakítása.”⁷

Az Államvédelmi Hatóság elnevezés 1948-tól jelent meg, a korábbi ÁVO ekkor lett ugyanis a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatósága, amely 1950. január 1-jétől önálló Államvédelmi Hatóságként működött tovább. A „kvázi minisztériumként” működő politikai rendőrség 1953. július 17-én lett ismét BM ÁVH.⁸ A BM-be visszakerült titkosszolgálatot azután 1955 decemberében I. (Államvédelmi) Főcsoportfőnökség néven szervezték újjá.⁹ A „munkásosztály ökle” hírhedt tevékenységet folytatott 1945 és 1956 között. Az 1953-as év elején közel 1,2 millió személy szerepelt a rendőrség nyilvántartásában potenciális ellenségként. A Sztálin halála (1953. március 5.) utáni amnesztia során a kegyelmi intézkedések 758 611 főt érintettek, ám még 1953 végén is 1 149 659 személyről vezettek kartont, a felnőtt lakosság több mint 20%-a volt tehát ellenségként elkönyvelve.

⁵ SALLAI 2022: 85, 86.

⁶ Példaként említhető az '50-es évek első felében újtárra indult és rendkívül időtállóan bizonyuló körzeti megbízotti szolgálati forma. TIHANYI–PAPP 2022: 589–605.

⁷ BODA–DÁVID–REGÉNYI 2019: 159.

⁸ PÁL 2013.

⁹ BODA 2020: 350–381.

A besúgóhálózat 1953-ban 45 521 együttműködővel szőhette át a magyar társadalmat, ami az összlakosság 0,5%-át tette ki.¹⁰

Kommunistaellenesség az '50-es évek USA-jában

A hidegháború kezdeti időszakának meghatározó jelensége volt az Amerikai Egyesült Államok kommunistaellenes hisztériájaként elhíresült, boszorkányüldözésként aposztrofált jelensége, amelyet „vörös veszélyként”, illetve annak legmeghatározóbb alakja¹¹ után „mccarthyizmus” elnevezéssel is szokás emlegetni. Ennek keretében létrejött egy „Amerika-ellenes tevékenységet vizsgáló bizottság”, amely többeket szovjet kémtevékenységgel vádolt. A jelenséggel összeforrt többek között a már említett és a későbbiekben még szintén tárgyalni szándékozott Rosenberg-per.¹²

Az FBI tevékenységével kapcsolatos általános vélekedés

Az Egyesült Államok Szövetségi Nyomozó Irodája és ennek útján a kapitalizmus kritikája már a *Rendőrségi Szemle* első évfolyamának első számában, 1953 januárjában megjelent. A kapitalista országok rendőrségeit az uralkodó tőkésosztály érdekeit kiszolgáló, a nyomozások során is jogtalan erőszakot alkalmazó szervekként látták és láttatták. Az akkori megfogalmazás szerint a hazánkban alkalmazott tudományos rendszerű bizonyítékfelkutatás helyett a kapitalizmusban gyakran brutalitások, tettelegességek árán igyekeznek a hatóságok beismerő vallomást kicsikarni, ennek következtében pedig a gyanúsítottak gyakran olyan bűncselekményeket is beismernek, amelyet nem követtek el, csak azért, hogy véget vessenek a szenvedésnek, a gyötoremnek, a megpróbáltatásnak. A kapitalista országokban uralkodó állapotokat az Egyesült Államok példáján keresztül egyenesen terrorisztikusnak tartották.¹³

Rákosi Mátyás az országgyűlés 1952. december 15-i ülésén a következőket mondta:

„Az Egyesült Államok kezdenek mindenkit üldözni, aki szót emel a polgári szabadság mellett, a békéért, vagy aki egyszerűen nem ért egyet a monopoltőke háborús uszításával. A besúgók, spiclik, provokátorok, kopók sohasem látott hada nyüzsg Amerikában. A városok utcáin, terein figyelmeztető táblák hívják fel a polgárokat arra, hogy leselkedjenek a szomszédjaira és tapasztalataikat jelentsék be a titkosrendőrségre. Ez a titkosrendőrség a »szabad Amerikában« olyan hatalom, amilyenhez hasonlót a régi rendőrállamok nem ismertek. Ez a titkosrendőrség mindenható. Ma már ott tart Amerika, hogy Eisenhower jövődö kormányának tagjai, Dulles külügyminiszterjelölttel az élükön, hivatalosan felkérték a titkosrendőrség vezetőjét, hogy mielőtt miniszteri széküket elfoglalnák, állítson ki róluk erkölcsi bizonyítványt.”¹⁴

¹⁰ PÁL 2013.

¹¹ Joseph Raymond McCarthy szenátor.

¹² BENCSIK 2020.

¹³ LADÁNYI 1953: 39–52.

¹⁴ Rákosi Mátyás elvtárs beszéde az országgyűlés 1952. december 15-i ülésén. Gerő Ernő elvtárs beszámolója a Magyar Dolgozók Pártja Központi vezetősége 1952. november 29-i ülésén. 1952.

A magyar rendőrségen belül aggályosnak tartották, hogy az Egyesült Államokban minden „munkás” ujjlenyomatát nyilvántartják. Hazánkban ekkoriban az előzetes letartóztatásba helyezett és a büntett miatt jogerősen elítélt személyek ujjlenyomatait tartották nyilván. Az USA nyilvántartásának célzataként hazánkban a „haladó-, a béke- és a kommunista mozgalmakban való részvételtől visszatartást” jelölték meg. Itt nevesítették konkrétan az FBI-t, mint az „Amerikaellenes Tevékenységet Vizsgáló Szövetségi Nyomozó Irodát”, amely végrehajtja e személyek felelősségre vonását. Az akkori magyar ideológia alapján tehát az volt a konklúzió, hogy „a szabad Amerikában” a daktiloszkópia tudományos rendszere nem a bűnözők elleni harc egyik eszközeként funkcionál, hanem az emberi és állampolgári szabadságjogok eltiprását célozza. A szocialista és a szocializmust építő országok rendőrsége ezzel ellentétben a dolgozó nép érdekeit védi. A nyomozásoknál nem alkalmaz fenyegetést, erőszakot, hanem az anyagi igazság felderítése érdekében a szocialista törvényesség betartásával a kriminalisztika ismereteit használja.¹⁵

A *Rendőrségi Szemle* Könyvszemle és kritika c. rovatában szintén 1953-ban megjelent egy, az FBI tevékenységét is bemutató könyvvel, Vlagyiszlav Minajev *Amerikai Gestapo* című művével kapcsolatban készült írás. Ebben hangsúlyozzák, hogy az USA-ban több titkosrendőrség működik, amelyek különbözőségét az adja, hogy más-más állami szervezet alá tartoznak, és sajátos funkcióik és feladataik vannak. Már ekkoriban is hangsúlyozták, hogy a titkosrendőrségi intézmények közül a legfontosabb az igazságügy-minisztérium titkos szolgálata, az FBI. Aggályosnak tartották az FBI elhelyezkedését, az ugyanis megalakulásától kezdve az igazságügy-minisztérium egyik osztálya volt, de a belbiztonság megóvásának központi szerveként működött. Az akkori vélekedés szerint annak ténye, hogy a szervezet nem a belügyminisztériumban kapott helyet, azt a látszatot kelti, mintha nem országos titkosrendőrségről, hanem a törvényességet védő szervezetről lenne szó. Ezt a vélekedést arra alapozták, hogy 1942-től az FBI-t már nagy kiterjedésű, szerteágazó szervezetnek tartották, amely minden szempontból önállóan intézkedik az Egyesült Államok belbiztonságának ügykörében, és csupán formálisan tartozik az igazságügy-minisztériumhoz. Hivatalosan megállapított feladatköre a „felforgató tevékenység”, a „hazaárulás” és a bűnözés elleni harc, valójában azonban egységes politikai titkosrendőrségi hálózat, amely valamennyi országos hatáskörrel rendelkező titkosszolgálat tevékenységének összehangolója, irányítója.¹⁶

A *Rendőrségi Szemle* következő, júniusi számában, szintén a Könyvszemle és kritika rovatban tettek utalást az FBI tevékenységére, ezúttal A. A. Gercenzon *A bűnözés az imperializmus országaiban* című műve bemutatásával. A szerző az államigazgatás terrorista módszereit taglaló fejezetben említi az FBI-t. Itt a bíróságon kívüli és bíróság előtti eszközök, módszerek megkülönböztetését követően az utóbbi kapcsán jegyzi meg, hogy a kommunista „bűnprekbe” az FBI-t is bevonják.¹⁷

¹⁵ LADÁNYI 1953: 39–52.

¹⁶ MINAEV 1953: 476–479.

¹⁷ GERCENZON 1953: 573–575.

A Rosenberg-per korabeli magyar olvasata

A *Rendőrségi Szemlé*ben is foglalkoztak a már említett Rosenberg-perrel, mégpedig az 1954-es áprilisi szám Könyvszemle és kritika rovatában, ahol a Magyar Jogász Szövetség által *A Rosenberg-per tovább folyik* címmel összeállított művet vették górcső alá. A politikai és jogi értelemben egyaránt jelentős büntetőperben a magyar nézet szerint két ártatlan embert ítéltek halálra. A nézőpont szerint általánosságban és a konkrét ügyben is a belső megfélemlítés és terror végrehajtója volt az FBI. A mű leírja, hogyan jutott el az FBI a Rosenberg házaspárhoz. Ahogy fogalmaz „a politikai rendőrség kopói” 1950. június 15-én letartóztatták David Greenglass villanyszerelőt és feleségét. Greenglass a második világháború végén és az azt követő néhány évben katonaként szolgált az USA legnagyobb atombomba-kísérleti telepén, az új-mexikói Los Alamosban. Itt a cikk szerint „alárendelt, jelentéktelen szolgálatot végzett”. Kihallgatásakor bevallotta, hogy szolgálatellátása során a Los Alamos-i katonai raktárból lopta az üzemanyagot, amelyet felesége értékesített. Ez egyébként nem egyedülálló jelenség volt az USA hadseregében. Magyar szemszögből tehát mind politikai, mind pedig jogi szempontból jelentéktelennek tűnt az ügy.

A nyomozás során az FBI látókörébe került Greenglass testvére, Julius Rosenberg mérnök felesége. A cikk és az abban feldolgozott mű szerzői szerint az „atomtitok kikémlelése” szennációhajhász, koholt vádak által megalapozott feltételezés volt. A magyar nézet szerint Rosenbergek nem voltak kommunisták, inkább aktív szakszervezeti tagok, az FBI szemében azonban ez ugyanazt jelentette: „vörösök”. Az álláspont szerint a Rosenberg-ügyben egyértelműen politikai nézetek mentén statuáltak példát.¹⁸

„Az FBI-nek nem volt nehéz feladata. Kezében tartotta David Greenglasst, a fosztogatót, akit az ellene folyt és eredménnyel zárult nyomozásban megfélemlített. Őt és feleségét halálbüntetéssel fenyegették meg, ha nem tesznek Rosenbergekre terhelő vallomást, és Greenglass és felesége vallottak.”¹⁹

Magyar vélekedés az USA rendőrségének módszereiről az '50-es évek elején

A vizsgált időszakban nem csupán az FBI tevékenységével foglalkoztak a rendőrség szakemberei olyan mélységben, hogy azt papírra is vessék, hanem néhány „általánosan alkalmazott” rendőrségi módszerrel, eszközzel is.

Ilyen volt a hazugságvizsgáló gép, amelyet ekkoriban a kapitalista országok (ezek közül elsősorban az USA) rendőrségeinek „legjobban reklámozott” bünfelderítési eszközöként tartottak nyilván. Az eszközt természetesen erős kritikával kezelték, és ironizálva a „csodálatos találmány”, a „korszakalkotó berendezés”, a „csalhatatlan” és egyéb hasonló jelzőkkel illették.²⁰ Hazánk rendőreinek akkori felfogása szerint:

¹⁸ „A Rosenberg-per tovább folyik”. 1954.

¹⁹ „A Rosenberg-per tovább folyik”. 1954.

²⁰ BÉKÉS 1955: 887–898.

„Ősrégi tapasztalat az, hogy az emberek – különösen a törvénnyel összeütközésbe nem kerülő emberek – ha nem mondanak igazat, ennek szemmel látható jeleit mutatják. Ennek a zavarnak a jele lehet izzadás, elvörösödés, elsápadás stb. Ezeknek a jeleknek a megállapítására általában nem kell gép, a jó emberismerő anélkül is észreveszi. Másrészt pszichológusok évtizedekkel ezelőtt, ún. asszociációs kísérletek végzése közben megállapították, hogy ha bűncselekmények elkövetőinek közömbös kérdések közben a bűncselekménnyel burkoltan összefüggésben lévő kérdéseket tesznek fel, a bűncselekménnyel összefüggő fogalmakkal kapcsolatban adott válaszok rendszerint késnek.”²¹

Emellett számos érv felvonultatásával kardoskodtak eleink a szerkezet használhatatlansága mellett.

Ugyancsak szakmai cikk jelent meg az alkoholizmus elleni harc időszerű feladatairól, amelyben bírálták az Egyesült Államok '20-as években bevezetett szesztilalmát és hangsúlyozták annak eredménytelenségét.²²

Összegzés

Az előzetes feltételezéseknek megfelelően bebizonyosodott, hogy az erős politikai töltettel rendelkező és jelentős politikai befolyással működő magyar rendőrség rendkívül negatívan látta és ábrázolta az FBI tevékenységét. Jellemző volt a politikai meggyőződés alapján megalkotott szakmai vélemény. Szintén nem meglepő módon a szovjet gondolatokat, meggyőződéseket vallották és terjesztették, meg sem hallgatva „a másik oldal” álláspontját. A *Rendőrségi Szemle* felhasznált és ismertetett cikkeiben az USA szerepével és az FBI tevékenységével kapcsolatos vissza-visszatérő fogalmak a terrorizmus és a háborúpárti kifejezés. Mindent összevetve kétségtelenül az lehet a benyomásunk, hogy a totalitárius rendszer ideológiája egyértelműen az ellenségkép megalkotására, az azzal szembeni uszításra és a saját népszerűtlen, megkérdőjelezhető, sőt elítélendő jellegzetességek másokra való kivetítésére alapult, koncentrált. A sajátos értelmezés, bizonyos nézőpontok, teóriák kisarkítása, felnagyítása, bizonyos részletek figyelmen kívül hagyása rendkívül megnehezíti a valóságnak megfelelő értelmezést, így sok esetben a forráskritika mellett sem juthatunk megnyugtatóan objektív következtetésre. Kiváltképp azért van nehéz dolgunk, mert mind a magyar ÁVO, majd ÁVH, mind pedig az FBI működésére jellemző volt ekkoriban a bűncselekménnyel nem gyanúsítható politikai aktivisták üldözése és a társadalom tudatos félretájékoztatása, félrevezetése.

Felhasznált irodalom

- „A Rosenberg-per tovább folyik”. Budapest, 1954. Könyvismertetés (1954). *Rendőrségi Szemle*, 2(4), 390–392.
- BÉKÉS Imre (1955): Új módszerek a burzsoá kriminalisztikában. *Rendőrségi Szemle*, 3(10), 887–898.

²¹ BÉKÉS 1955: 892.

²² SKORKA 1954: 1106–1112.

- BENCSEK Péter (2020): *Nyugat-Európa államai és az Egyesült Államok belpolitikája 1945-1990.* (H. n.): (k. n.). Online: http://eta.bibl.u-szeged.hu/2845/1/Nyugat-Europa_es_USA_1945-90.pdf
- BODA József (2020): Az állambiztonságtól a nemzetbiztonságig. In JÁMBOR Orsolya Ilona – TARJÁN G. Gábor: *Megvalósult szükségszerűség. Az állami rendőrség megszervezése.* Budapest: Rendőrség Tudományos Tanácsa, 350–381.
- BODA József – DÁVID Ferenc – REGÉNYI Kund (2019): Titkosszolgálatok a hidegháború időszakában. In BODA József – REGÉNYI Kund (szerk.): *A hírszerzés története az ókortól napjainkig.* Budapest: Dialóg Campus, 145–185.
- GERCENZON, A. A. (1953): A bűnözés az imperializmus országaiban. Könyvismertetés. *Rendőrségi Szemle*, 1(6), 573–575.
- HORVÁTH Attila (2013): *A magyar sajtó története a szovjet típusú diktatúra idején.* Médiatudományi Intézet. Online: <https://mek.oszk.hu/13400/13447/13447.pdf>
- LADÁNYI Ferenc (1953): A kriminalisztika tudományának alkalmazása a rendőri munkában. *Rendőrségi Szemle*, 1(1), 39–52.
- MINAEV, Vladislav (1953): Amerikai Gestapo. Amerikanskoe Gestapo. [Moskva], 1950. Könyvismertetés. *Rendőrségi Szemle*, 1(5), 476–479.
- PÁL Zoltán (2013): Nehéz esztendők erőszakszervének krónikája. *Betekintő*, (2). Online: www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2013_2_pal.pdf
- SALLAI János (2022): Rendészet a szocializmus első évtizedeiben. *Polymatheia*, 19(1–2), 82–96. Online: <https://doi.org/10.51455/Polymatheia.2022.1-2.05>
- SKORKA György (1954): Időszerű feladatok az alkoholizmus elleni harcban. *Rendőrségi Szemle*, 2(12), 1106–1112.
- Rákosi Mátyás elvtárs beszéde az országgyűlés 1952. december 15-i ülésén. Gerő Ernő elvtárs beszámolója a Magyar Dolgozók Pártja Központi vezetősége 1952. november 29-i ülésén (1952). *Társadalmi Szemle*, 12, 1189–1214.
- TIHANYI Miklós – PAPP Dávid (2022): A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek. *Belügyi Szemle*, 70(3), 589–605. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.3.8>